

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA

Nastavni program

Geografija za VII razred

Skoplje, 2024. godina

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	<i>Geografija</i>
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezni
Razred	VII (sedmi)
Teme/oblasti nastavnog programa	• Geografija Evrope • Geografija Azije
Broj časova	2 časa nedjeljno/72 časa godišnje
Oprema i sredstva	• Digitalni pametni (smart) uređaji • Hamer papir, flipčart, markeri, papir za crtanje, bojice, lenjir, šestar, makaze, lepak, selotejp, računar, LCD projector • Ilustrovani materijali o: Evropi i Aziji • Globus, fizičko-geografska karta svijeta, fizičko-geografska karta Evrope, fizičko-geografska karta Azije, privredno-geografska karta Evrope, privredno-geografska karta Azije • Udžbenik, geografski atlas, radni listovi (u skladu sa udžbenikom/priručnikom), nijeme karte • Enciklopedije, rječnici, časopisi, novine
Normativ nastavnog kadra	Nastavu iz predmeta Geografija u sedmom razredu može da izvodi lice koje je završilo: • studije geografije, nastavni smjer, nivo VII/1 ili VI A (prema MOK) i steklo 240 ECTS.

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

- Rezultati učenja navedeni u nastavnom programu dovode ka sticanju sledećih kompetencija koje su obuhvaćene u oblasti **Matematika i prirodne nauke** Nacionalnih standarda:

<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>	
III-A.25	da odluči kako da provjeri rezultate i razmatra da li je odgovor razuman u kontekstu problema,
III-A.29	da razmatra i bira ideje, posmatra, predviđa i postavlja pretpostavke (hipoteze), da prikupi i procijeni dokaze, proveri predviđanja, da planira,

	organizuje i sprovodi istraživanje, da evidentira, obrađuje, analizira i prezentuje rezultate, ocjenjuje i diskutuje o zaključcima;
III-A.30	da organizuje i prikaže kvantitativne podatke tabelarno, grafički, dijagramima i skicama i da interpretira podatke iz različitih oblasti, predstavljene na različite načine;
III-A.63	da identifikuje i upoređuje geografske karakteristike kontinenata, regiona i država u svijetu,
III-A.66	da pronalazi informacije o karakteristikama geografskih područja prikazanih na kartama i da izrađuje skice za prikazivanje geografskih područja sa njihovim karakteristikama,
III-A.67	da se orijentiše u prostoru uz pomoć skica, karata, snimaka i digitalnih prikaza datih geografskih područja.
<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>	
III-B.5	da su radoznalost, sistematičnost i inovativnost ključni za razvoj naučnoistraživačkog mišljenja;
III-B.9	da treba da razumije prednosti, ograničenja i rizike naučnih teorija i njihovu primenu i da pokaže razvijen stav prema donošenju ispravnih odluka i izgradnji vrijednosti, uključujući moralni aspekt u rješavanju problema.

Nastavni program obuhvata i relevantne kompetencije iz sledećih transversalnih oblasti Nacionalnih standarda:

Jezička pismenost, Digitalna pismenost, Lični i socijalni razvoj, Društvo i demokratska kultura, Tehnika, tehnologija i preduzetništvo i Umjetničko izražavanje i kultura

<i>Učenik/učenica zna i/ili umije:</i>	
I-A.3	da vodi kritički i konstruktivan dijalog, argumentovano iznoseći svoje stavove;
I-A.10	da razumije vizuelno prikazane sadržaje (dijagrame, tabele i grafikone, ilustracije, animacije i sl.), da umije da ih izdvoji, analizira, procijeni/vrednuje i sažme, kao i da ih objasni (pismeno i usmeno);
I-A.12	da koristi informacije iz različitih izvora i medija i da im pristupa kritički, uzimajući u obzir izvor, kontekst, svrhu i pouzdanost predstavljenih informacija.
IV-A.2	da procijeni kada i na koji način za rješavanje nekog zadatka/problema je neophodna efektivna upotreba IKT, da odabere i instalira programe koji su mu/joj potrebni, da koristi programe zaštite i da rješava rutinske probleme u funkcionisanju digitalnih uređaja i mreža;
IV-A.5	utvrdi koje su mu informacije potrebne, pronalazi, bira i preuzima digitalne podatke, informacije i sadržaj i procenjuje njihovu relevantnost u odnosu na konkretnu potrebu i pouzdanost izvora;
IV-A.8	na siguran i odgovoran način da koristi digitalni sadržaj, obrazovne i društvene mreže i digitalne oblake.
V-A.4	da procijeni sopstvene sposobnosti i postignuća (uključujući prednosti i mane) i da na osnovu toga odredi prioritete koji će mu omogućiti razvoj i napredovanje;
V-A.6	da postavlja ciljeve za učenje i lični razvoj i da radi na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu njihovog ostvarenja;
V-A.7	da koristi sopstvena iskustva radi olakšavanja procesa učenja i prilagođavanja sopstvenog ponašanja u budućnosti;
V-A.8	da svoje vrijeme organizuje na način koji će mu omogućiti da efikasno i efektivno ostvari postavljene ciljeve i zadovolji sopstvene potrebe;
V-A.10	da primjenjuje etičke principe kada vrednuje ispravno i pogrešno u svojim i tuđim postupcima i da ispolji vrlinske karakterne osobine (kao što su: poštenje, pravičnost, poštovanje, strpljenje, briga, pristojnost, zahvalnost, odlučnost, hrabrost i samodisciplina);
V-A.13	da komunicira sa drugima i da se predstavi na način primjeren situaciji;

V-A.14	da aktivno sluša i reaguje na odgovarajući način, pokazujući empatiju i razumijevanje za druge i izražavajući sopstvene brige i potrebe na konstruktivan način;
V-A.15	da sarađuje sa drugima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva, dijeleći sopstvena gledišta i potrebe sa drugima i imajući u vidu gledišta i potrebe drugih;
V-A.17	da traži povratnu informaciju i podršku za sebe, ali takođe pružaju konstruktivne povratne informacije i podršku u korist drugih;
V-A.18	da istražuje, postavlja relevantna pitanja radi otkrivanja problema, analizira i procenjuje informacije i sugestije i proverava pretpostavke.
V-A.19	da daje prijedloge, da razgleda razne mogućnosti i da predviđa posljedice u cilju izvođenja zaključaka i donošenja racionalnih odluka;
V-A.21	da analizira, procijeni i unaprijedi sopstveno učenje.
VI-A.2	da analizira sopstveno ponašanje s ciljem da se poboljša, postavljajući realne i ostvarljive ciljeve za aktivno delovanje u zajednici;
VI-A.3	da formuliše i argumentuje svoje poglede, da sasluša, i analizira tuđe poglede i da se s poštovanjem ponaša prema njima, čak i kada se ne slaže;
VI-A.5	da razumije razlike između ljudi po bilo kojoj osnovi (rodnoj i etničkoj pripadnosti, uzrastu, sposobnosti, socijalnom statusu itd.);
VI-A.6	da prepoznaje prisustvo stereotipa i predrasuda kod sebe i kod drugih i da se suprostavlja diskriminaciji;
VI-A.23	da identifikuje geografske karakteristike kontinenata, regiona i država u svijetu i da ih poveže sa njihovim društvenim razvojem;
VII-A.1	da poveže znanja iz nauka sa njihovom primenom u tehnici i tehnologiji i sa svakodnevnim životom;
VII-A.9	da aktivno učestvuje u timskom radu prema usvojenim pravilima i sa doslednim poštovanjem uloge i doprinosa svih članova tima;
VIII-A.10	da identifikuje i preispita stereotipe i predrasude prema pripadnicima drugih kulturnih grupa koje se manifestuju u njegovom okruženju;
VIII-A.12	da tumači svijet ne samo iz ugla pripadnika svoje kulture, već i kroz perspektivu drugih kultura.
<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>	
IV-B.1	digitalna pismenost je neophodna za svakodnevni život – olakšava učenje, život i rad, doprinosi širenju komunikacije, kreativnosti i inovativnosti, nudi različite mogućnosti za zabavu;
IV-B.3	potencijali IKT će se povećati i treba ih pratiti i koristiti, ali i da postoji kritički odnos prema pouzdanosti, poverljivosti i utjecaju podataka i informacija koji su dostupni putem digitalnih uređaja.
V-B.3	da vlastita postignuća i dobrobit u najvećoj meri zavise od truda koji sam/sama ulaže i rezultatima koje sam/sama postiže;
V-B.4	da svaki postupak koji preduzme ima posljedice po njega/nju i/ili njegovu okolinu;
V-B.7	inicijativnost, upornost, istrajnost i odgovornost važni su za izvršavanje zadataka, postizanje ciljeva i savlađivanje izazova u svakodnevnim situacijama;
V-B.8	interakcija s drugima je dvosmjerna - kao što ima pravo da traži od drugih da mu omoguće zadovoljenje ličnih interesa i potreba, tako ima i odgovornost dati prostor drugima da zadovolje njihove interese i potrebe;

V-B.9	traženje povratne informacije i prihvatanje konstruktivne kritike dovodi do sopstvenog napretka na individualnom i društvenom planu;
V-B.10	da je učenje kontinuiran proces koji se ne završava u školi i nije ograničen na formalno obrazovanje.
VI-B. 1	ne smije da vrši diskriminaciju na osnovu razlika među ljudima (polna i etnička pripadnost, uzrast, sposobnosti, socijalni status itd.);
VI-B.11	svako ima pravo da izabere koju će religiju smatrati svojom, odnosno da izabere da ne pripada nijednoj religiji/veri, bez posledica po osnovu napravljenog izbora;
VII-B.4	radna etika, kulturna osjetljivost i odnos prema drugima važni su za stvaranje i održavanje pozitivne radne klime;
VII-B.5	resursi nisu neograničeni i treba ih koristiti odgovorno.
VIII-B.5	razlike među kulturama treba posmatrati kao prilike za učenje i kao izazove za međusobno razumijevanje i napredak;

REZULTATI UČENJA

Tema: Geografija Evrope

Ukupno časova: 46

Rezultati učenja

Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da:

1. opisuje geografski položaj Evrope i na geografskoj karti pokazuje gdje se pružaju njene granice;
2. uz pomoć geografske karte opisuje prirodno-geografske karakteristike Evrope: razuđenost obale, reljef, klima i hidrografija;
3. opisuje socio-geografske karakteristike Evrope: broj stanovnika, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, narodi i druga kulturna obeležja zastupljena u Evropi;

4. uz pomoć geografske karte opisuje osnovne geografske karakteristike regiona na koje je podijeljena Evropa (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija); 5. imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-historijske znamenitosti u Evropi i na geografskoj karti identifikuje države u kojima se nalaze; 6. uz pomoć geografske karte opisuje osnovne geografske karakteristike svake od država koje se prostiru na Balkanskom poluostrvu (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.); 7. uz pomoć geografske karte opisuje osnovne geografske karakteristike Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, Švedske, Nemačke i Rusije (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.).	
Sadržaji (i pojmovi)	Standardi ocenjivanja
• Prirodno-geografske karakteristike Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Nova Zemlja, Zemlja Franca Jozefa, Špicbergška ostrva/Svalbard, Island, Velika Britanija, Irska, poluostrva, Skandinavsko poluostrvo, Pirinejsko poluostrvo, Apeninsko poluostrvo, Balkansko poluostrvo, zalivi, Finski zaliv, Biskajski zaliv, fjordovi, moreuzi, Skagerak, Kategat, La Manš, Gibraltarski moreuz, Dardaneli, Bosfor, nizije, Zapadnoevropska nizija, Srednjoevropska nizija, Istočnoevropska nizija, Panonska nizija, Vlaška nizija, planine, Alpi, Pirineji, Apenini, Dinaridi, Karpati, Skandinavske planine, visoravni, Švajcarska visoravan, Mezeta, klima, klimatski tipovi, sredozemni/mediteranski, okeanski, umjereno kontinentalni, kontinentalni, planinski, subpolarni, polarni, mora, Barentovo more, Norveško more, Sjeverno more, Baltičko more, Sredozemno more, slivno područje, rijeke, sliv Atlantskog okeana, Gvadijana, Garona, Loara, Sena, Rajna, Elba/Laba, sliv Sjevernog ledenog okeana, Sjeverna Dvina, Pečora, sliv Sredozemnog mora, Rona, Dunav, Dnjestar, Dnjepar, Don, sliv Kaspijskog	• Opisuje geografski položaj Evrope, pokazuje na geografskoj karti gdje se pružaju njene granice i navodi koliku površinu zauzima. • Opisuje uz pomoć geografske karte razuđenost obale za svaki region Evrope, pri čemu identifikuje najveća ostrva, poluostrva i zalive, kao i države kojima pripadaju. • Opisuje uz pomoć geografske karte najznačajnije moreuze u Evropi i identifikuje koja mora povezuju. • Opisuje koji reljef preovladava na teritoriji Evrope i na geografskoj karti identifikuje najkarakterističnije reljefne cjeline (nizije, veće planinske masive sa njihovim najvišim vrhovima i visoravni) i navodi kroz koje države se prostiru. • Objašnjava utjecaj određenih klimatskih činitelja na klimatske karakteristike Evrope (blizina mora i okeana, Golfska struja, reljef i sl.). • Navodi kroz koje toplotne pojaseve se prostire Evropa i koji klimatski tipovi su dominantno zastupljeni, opisuje njihovo rasprostranjenje i njihove karakteristike. • Identifikuje na geografskoj karti mora na koja Evropa izlazi. • Imenuje uz pomoć geografske karte najveće rijeke u Evropi, opisuje slivno područje kojem pripadaju i navodi kroz koje države protiču. • Imenuje uz pomoć geografske karte najveća i najznačajnija jezera u Evropi i ukazuje na države u kojima se nalaze.

jezera, Volga, Ural, jezera, prirodna jezera, Ladoga, Onega	
• Socio-geografske karakteristike Evrope (broj stanovnika, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj, religije: hrišćanska religija – pravoslavlje, katolicizam, protestantizam; islamska religija, judaizam, budizam, ateizam; etničke grupe, naselja, najveći gradovi: Moskva, London, Sankt Peterburg, Berlin, Madrid, Atina, Kijev, Rim, Pariz; regioni: Južna Evropa, Severna Evropa, Zapadna Evropa, Srednja Evropa, Istočna Evropa; turistički regioni: Mediteranski region, Alpski region; turistički centri: Rim, Barselona, Pariz, London, Monte Karlo; kulturno-istorijske znamenitosti: Koloseum u Rimu, Akropolj u Atini, Stounhendž, Bakingemska palata, Ajfelova kula, Versajska palata, Luvr muzej, Trijumfalna kapija, Atomijum).	• Navodi ukupan broj stanovnika na evropskom kontinentu i identifikuje regione u kojima je najveća koncentracija stanovništva (Srednja i Zapadna Evropa). • Imenuje tri najveće države iz svakog regiona po broju stanovnika i po površini. • Identifikuje različitu gustinu naseljenosti u različitim regionima Evrope i imenuje neke od država sa najvećom gustinom naseljenosti (Monako, Vatikan, Malta, Holandija, Belgija, Velika Britanija, Nemačka). • Objašnjava stopu prirodnog priraštaja, razloge i posledice takvog demografskog kretanja stanovništva na evropskom kontinentu. • Navodi glavne religije zastupljene u Evropi i u kojim regionima je koja najzastupljenija. • Imenuje glavne etničke grupe (Sloveni, Germani, Romani, Grci, Albanci, Baskijci, Finci, Mađari, Turci, Tatari). • Imenuje neke od najvećih izuma (parna mašina, automobil, televizija, teleskop), naučnike (Tesla, Njutn, Ajnštajn, Mendeljejev, Galileo i dr.), kompozitore (Mocart, Bah, Betoven i dr.), umjetnike (Da Vinči, Mikelandelo, Pikaso i dr.), filozofe (Aristotel, Sokrat, Platon i dr.) i pisce (Šekspir, Dostojevski, Tolstoj i dr.) koji potiču iz Evrope. • Imenuje neke od najpoznatijih festivala u Evropi i gradove i države u kojima se održavaju (filmski festivali u Kanu, Veneciji i Berlinu, Karneval u Veneciji, Sanremo, Oktoberfest, trka sa bikovima i sl.). • Imenuje najveće gradove u Evropi, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti. • Imenuje regione na koje je Evropa podeljena i uz pomoć geografske karte opisuje njihovo rasprostranjenje.
• Geografski pregled regiona Južne Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Balearska ostrva, Sardinija, Korzika, Sicilija, Krit, poluostrva, Peloponez, Halkidiki, Istra, Pelješac, Kalabrija, zalivi, Lionski zaliv, Đenovski zaliv, Boka Kotorski zaliv, Solunski zaliv, reljef, nizije, Lombardija, Aragonija, Andaluzija, planine, Dolomiti, Rodopi, klima, hidrografija, mora, Jadransko more, Jonsko	• Opisuje osnovne geografske karakteristike regiona Južne Evrope uz pomoć geografske karte (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). • Identifikuje uz pomoć geografske karte države koje pripadaju regionu Južne Evrope i njihove glavne gradove. • Imenuje države koje se prostiru na Balkanskom poluostrvu i njihove glavne gradove i pokazuje ih na geografskoj karti. • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike svake od država koje se prostiru na Balkanskom poluostrvu (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale,

more, Egejsko more, Mramorno more, Crno more, rijeke, Taho, Duro, Minjo, Ebro, Po, jezera, Skadarsko jezero, Ohridsko jezero, Komo, Garda, Mađore, Balkansko poluostrvo, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, Kosovo, Severna Makedonija, Albanija, Bugarska, Grčka, turistički centri, Rim, Venecija, Barselona, Madrid)	reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.). • Imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-historijske znamenitosti u regionu Južne Evrope, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti.
• Geografski pregled regiona Zapadne Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Šetlandska ostrva, poluostrva, Normandija, Bretanja, zalivi, reljef, nizije, planine, Centralni masiv, Ardeni, Vogezi, klima, hidrografija, mora, rijeke, Temza, Šelda, jezera, Loh Nes, turistički centri, London, Liverpool, Edinburg, Pariz, Nica, Kan, Sen Trope, Monte Karlo, Šamoni, Grenobl, Albervil, Val d'Izer, Amsterdam)	• Opisuje osnovne geografske karakteristike regiona Zapadne Evrope uz pomoć geografske karte (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). • Identifikuje uz pomoć geografske karte države koje pripadaju regionu Zapadne Evrope i njihove glavne gradove. • Opisuje osnovne geografske karakteristike Velike Britanije (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.). • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Francuske (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajna turistička mjesta, državno uređenje i sl.). • Imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-historijske znamenitosti u regionu Zapadne Evrope, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti.
• Geografski pregled regiona Severne Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Gotland, Eland, Seland, poluostrva, Kola, Kanin, Jiland, zalivi, Botnijski zaliv, Riški zaliv, reljef, nizije, Švedska nizija, planine, klima, hidrografija, mora, rijeke, jezera, Venern, Vetern, Melarn, Sajma, turistički centri, Stokholm, Oslo, Kopenhagen)	• Opisuje osnovne geografske karakteristike regiona Severne Evrope uz pomoć geografske karte (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). • Identifikuje uz pomoć geografske karte države koje pripadaju regionu Sjeverne Evrope i njihove glavne gradove. • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Švedske (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.). • Imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-istorijske znamenitosti u regionu Severne Evrope, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti.
• Geografski pregled regiona Srednje Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Frizijska ostrva, poluostrva, zalivi, reljef, nizije, Moldavska nizija, planine, Jura, Švarcvald, Sudeti,	• Opisuje osnovne geografske karakteristike regiona Srednje Evrope uz pomoć geografske karte (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). • Identifikuje uz pomoć geografske karte države koje pripadaju regionu Srednje Evrope i njihove glavne gradove.

Tatre, klima, hidrografija, mora, rijeke, Odra, Visla, Morava, Drava, Prut, jezera, Ženevsko jezero, Bodensko jezero, Ciriško jezero, Balaton/Blatno jezero, turistički centri, Berlin, Garmisch-Partenkirchen, Karlove Vari, Davos, Sankt Moritz, Vengen, Beč, Salzburg, Kitzbühel, Innsbruck, Bad Reichenhalla)	• Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Njemačke (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.). • Imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-istorijske znamenitosti u regionu Srednje Evrope, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti.
• Geografski pregled regiona Istočne Evrope (geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, poluostrva, Krim, zalivi, reljef, nizije, planine, Ural, klima, hidrografija, mora, rijeke, Njemen, Zapadna Dvina, jezera, Čudsko, turistički centri, Moskva, Soči, Sankt Peterburg).	• Opisuje osnovne geografske karakteristike regiona Istočne Evrope uz pomoć geografske karte (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). • Identifikuje uz pomoć geografske karte države koje pripadaju regionu Istočne Evrope i njihove glavne gradove. • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Rusije (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi i sl.). • Imenuje najpoznatije turističke centre i kulturno-istorijske znamenitosti u regionu Istočne Evrope, identifikuje države u kojima se nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti.
Primjeri aktivnosti • Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Evrope i koliko površinu ona zauzima. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o povoljnom geografskom položaju Evrope. • Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju razuđenost obale Evrope. Svaka grupa istražuje različit region: veća ostrva (i kojim državama pripadaju), poluostrva (i koje se države na njima nalaze) i zalive. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti, dok ostale grupe treba da postave po jedno pitanje u vezi sa regionom koji je grupa prezentovala. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o tome koji regionu Evrope se odlikuju najvećom razuđenošću obale. • Učenici, podijeljeni u male grupe, realizuju aktivnost „Putovanje kroz moreuze Evrope“. Svaka grupa izvlači jedan papirić na kome se nalazi ime moreuza koji treba da istraže, odnosno da „putuju“ kroz njega, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz moreuz (koja mora povezuje, gdje se nalazi, veličina, značaj i sl.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o značaju moreuza i o tome koji od njih ima najveći strateški značaj za evropski kontinent. • Učenici, podijeljeni u male grupe, realizuju aktivnost „Planinsko istraživanje Evrope“. Svaka grupa dobija zadatak da istražuje, koristeći internet i ilustrovani materijal, o određenom planinskom masivu (najviši vrh, dužina prostiranja, geografska lokacija, država/e kroz koje se prostire i sl.), niziji i visoravni. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka koja je najveća i najznačajnija planina u Evropi i kakav je njen utjecaj na razvoj regiona u kojem se prostire.	

- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju klimu Evrope. Svaka grupa dobija zadatak da istražuje određeni klimatski činitelj (blizina mora i okeana, Golfska struja, reljef i sl.) i karakteristike određenog klimatskog tipa (gdje je rasprostranjen, temperatura vazduha, količina padavina, biljni i životinjski svet karakterističan za njega i sl.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju o tome kako klima utiče na način života ljudi u različitim dijelovima Evrope.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju mora, rijeke i jezera u Evropi. Svaka grupa dobija zadatak da istražuje mora na koja Evropa izlazi, karakteristike većih evropskih reka (dužina, kroz koje države protiču, gdje se ulivaju, kom slivu pripadaju i sl.) i karakteristike većih jezera (veličina, država u kojoj se nalaze, veće rijeke koje se ulivaju u njih ili iz njih ističu i sl.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalima i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju svi zajedno rješavaju kviz i vode diskusiju o tome koja mora, rijeke i jezera imaju najveći značaj za Evropu ili za region u kojem se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju podjelu Evrope na regione. Svaka grupa istražuje različit region u Evropi (države koje pripadaju tom regionu, površina, ukupan broj stanovnika, najveći grad po broju stanovnika u toj državi, gustina naseljenosti i stopa prirodnog priraštaja). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju (u obliku tabele i grafikona) i predstavlja je drugim grupama. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o ukupnom broju stanovnika u Evropi, koje države imaju najveću gustinu naseljenosti u Evropi (odnosno u kom regionu je koncentrisan najveći dio stanovništva), koje su države najveće po površini i broju stanovnika u svakom regionu i koji su najveći gradovi po broju stanovnika u Evropi, pri čemu ih pokazuju na geografskoj karti.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju glavne religije i etničke grupe zastupljene u Evropi. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o regionalnoj raspodjeli religija i narodnosnih grupa na evropskom kontinentu.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, dobijaju listu sa poznatim imenima za koje treba da istražuju i odrede kojoj kategoriji pripadaju (izumi, naučnici, kompozitori, umjetnici, filozofi i pisci). Svaka grupa izvlači po jedan papirić iz svake kategorije, na kome se nalazi slika i kratak opis. Učenici treba da identifikuju o kome je riječ i da istražuju koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o njihovom doprinosu razvoju nauke i kulture.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najpoznatije festivale koji se održavaju na evropskom kontinentu (gdje i kada se održavaju, istorija i tradicija festivala i sl.). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju, svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o značaju festivala za razvoj kulture i turizma u mjestima gdje se održavaju.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju prirodno-geografske karakteristike svakog regiona u Evropi (geografski položaj, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija). Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, kartama, video/audio materijalom, tekstom), predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Nakon prezentacije, jedan član grupe koja je izlagala preuzima ulogu nastavnika i postavlja pitanja ostalim grupama. Ovo ponavljaju sve grupe. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka o geografskom položaju i geografskim karakteristikama odgovarajućeg regiona.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju osnovne geografske karakteristike svake od država koje se nalaze na Balkanskom poluostrvu. Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, kartama, video/audio materijalom, tekstom),

predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju, kroz zajedničku diskusiju upoređuju se karakteristike svih država koje se nalaze na Balkanskom poluostrvu (geografski položaj, razuđenost obale, površina, broj stanovnika i sl.). • Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju osnovne geografske karakteristike Velike Britanije, Francuske, Švedske, Nemačke i Rusije. Svaka grupa istražuje sve države. Priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, kartama, video/audio materijalom, tekstem), predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju, kroz zajedničku diskusiju upoređuju se karakteristike svih država. • Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju najpoznatije turističke centre u svakom regionu Evrope. Svaka grupa istražuje različit region u Evropi (prirodne i kulturne atrakcije, geografska lokacija, turistička mjesta i sl.). Svaka grupa priprema kratku multimedijalnu prezentaciju (sa slikama, kartama, video/audio materijalom, tekstem) za svoj region i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju svi zajedno vode diskusiju o značaju turizma i njegovom utjecaju na razvoj svakog regiona. • Učenici se dijele u grupe koje glume turističku agenciju i treba da pripreme reklamni materijal (u vidu brošure) za posetu turističkim mjestima iz svakog regiona Evrope. U reklamnom materijalu treba da predlože turističku turu za obilazak svih regiona, pri čemu se navodi država, jezik koji se govori, valuta koja se koristi, glavni grad i značajne kulturne znamenitosti, tradicionalna hrana i klima. Svaka grupa radi za drugi region. Brošure sadrže tekst i ilustracije. Na kraju dijele brošure i biraju šta bi najviše voleli da posjete kada bi bili turisti. • Svaki učenik, individualno, popunjava nijemu kartu Evrope po uputstvu nastavnika (države, mora, rijeke, planine i sl.).	
Tema: Geografija Azije Ukupno časova: 26	
Rezultati učenja Učenik/učenica će biti sposoban/sposobna da: 1. Opisuje geografski položaj i na geografskoj karti pokazuje gdje se pružaju granice Azije; 2. Opisuje uz pomoć geografske karte prirodno-geografske karakteristike Azije: razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija i prirodni resursi; 3. Opisuje socio-geografske karakteristike Azije: broj stanovnika, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, narodi i druga kulturna obilježja koja su zastupljena u Aziji; 4. Opisuje uz pomoć geografske karte regione na koje je podeljena Azija, identifikuje države koje pripadaju svakom regionu i imenuje najpoznatije turističke centre 5. Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Kine, Indije, Turske i Japana (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje i sl.).	
Sadržaji (i pojmovi)	Standardi ocenjivanja
• Prirodno-geografske karakteristike Azije ((geografski položaj, razuđenost obale, ostrva, Novosibirska ostrva, Japanska ostrva, Tajvan,	• Opisuje geografski položaj Azije, pokazuje na geografskoj karti gdje se pružaju njene granice i identifikuje je kao kontinent sa najvećom površinom na svijetu.

Filipinska ostrva, Borneo/Kalimantan, Java, Sumatra, Šri Lanka/Cejlon, poluostrva, Tajmir, Čukotsko poluostrvo, Kamčatka, Koreja, Mala Azija, Arapsko poluostrvo, Indijsko poluostrvo, Indokinesko poluostrvo, mora, Istočnosibirsko more, Beringovo more, Ohotsko more, Južno kinesko more, Arapsko more, Crveno more, zalivi, Adenski zaliv, Persijski zaliv, Bengalski zaliv, Tajlandski zaliv, moreuzi, Beringov moreuz, Malajski moreuz, Bab el Mandeb, reljef, nizije, Zapadnosibirska, Mesopotamija, Hindustanska nizija, Kineska nizija, planine, Kavkaz, Elburs, Pamir, Tjanšan, Hindukuš, Karakorum, Himalaji, Altaj, visoravni, Anadolija, Dekan, Tibet, Srednjesibirska visoravan, pustinje, Arapska pustinja, Kizilkum, Karakum, Tar, Takla Makan, Gobi, klima, klimatski tipovi, ekvatorijalna, tropska, pustinjska, monsunaska, mediteranska, okeanska, umjereno kontinentalna, kontinentalna, planinska, subpolarna, polarna, slivno područje, rijeke, sliv Severnog ledenog okeana, Ob sa Irlišom, Jenisej, Lena, Kolima, sliv Indijskog okeana, Tigar, Eufrat, Ind, Gang, Bramaputra, Iravadi, sliv Tihog okeana, Amur, Hoangho, Jangce, Mekong, sliv Aralskog jezera, Sir Darja, Amu Darja, jezera, Kaspijsko jezero, Aralsko jezero, Balhaško jezero, Bajkalsko jezero, prirodna bogatstva, ugalj, nafta, prirodni gas, gvožđe, kalaj, volfram, uranijum, torijum)	• Opisuje uz pomoć geografske karte razuđenost obale Azije, pri čemu identifikuje najveća ostrva, poluostrva i zalive i države kojima pripadaju. • Opisuje uz pomoć geografske karte najznačajnije moreuze u Aziji i identifikuje koja mora povezuju. • Opisuje koji reljef preovladava na teritoriji Azije i na geografskoj karti identifikuje najkarakterističnije reljefne cjeline (nizije, visoravni, planinski masivi sa njihovim najvišim vrhovima, pustinje i sl.) i kroz koje se države prostiru. • Navodi kroz koje toplotne pojaseve se prostire Azija i koji klimatski tipovi su dominantno zastupljeni, opisuje njihovo rasprostranjenje i njihove karakteristike. • Objašnjava utjecaj okeana i mora na klimatske karakteristike Azije. • Imenuje uz pomoć geografske karte okeane i mora na koje Azija izlazi. • Imenuje uz pomoć geografske karte najveće rijeke u Aziji, navodi kroz koje države protiču, gdje se ulivaju i kom slivu pripadaju. • Imenuje uz pomoć geografske karte najveća i najznačajnija jezera u Aziji i države u kojima se nalaze. • Imenuje najvažnija prirodna bogatstva kojima raspolaže Azija (nafta, ugalj, prirodni gas, gvozdena ruda, šume, hidroenergija i sl.), navodi regione i države u kojima su raspoređena i pokazuje ih na geografskoj karti. • Objašnjava značaj prirodnih bogatstava za razvoj regiona i države u kojoj su najviše zastupljena.
• Socio-geografske karakteristike Azije (broj stanovnika, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj, religije, hrišćanska religija, islamska religija, hinduizam, konfucijanizam, budizam, šintoizam, grupe naroda, najveći gradovi: Tokio, Šangaj, Peking,	• Navodi ukupan broj stanovnika na azijskom kontinentu i identifikuje ga kao najnaseljeniji kontinent na Zemlji, na kom živi više od polovine svjetskog stanovništva. • Identifikuje različitu gustinu naseljenosti u različitim regionima Azije i imenuje neke od država koje su najgušće naseljene (Singapur, Bahrein, Bangladeš, Tajvan, Liban, Južna Koreja i dr.) i

Tjencin, Mumbai, Nju Delhi, Kalkuta, Daka, Karači, Džakarta, Seul, Istanbul, Manila, Teheran, Bangkok, regioni: Severna Azija, Istočna Azija, Jugoistočna Azija, Južna Azija, Srednja Azija, Jugozapadna Azija, turistički centri: Istanbul, Kušadasi, Antalija, Kapadokija, Jerusalim, Meka, Medina, Varanasi, Petra, Dubai, Tajland, Nepal, Kambodža, Singapur, Bali, Hong Kong, Maldivi, kulturno-istorijske znamenitosti: Veliki kineski zid, mauzolej Tadž Mahal)	neke od država koje su najređe naseljene (Mongolija, Kazahstan, Turkmenistan, Oman, Butan i dr.) i pokazuje ih na geografskoj karti. • Objašnjava stopu prirodnog priraštaja i imenuje neke od država sa najvišim prirodnim priraštajem (Katar, Irak, Ujedinjeni Arapski Emirati) i neke od država sa negativnim prirodnim priraštajem (Japan, Maldivi). • Navodi glavne religije i grupe naroda koje su zastupljene u Aziji i koja je u kom regionu najzastupljenija. • Imenuje neka od civilizacijskih otkrića koja potiču iz Azije (papir, tehnika štampanja, barut, svila, porcelan i sl.). • Imenuje neke karakteristične umjetničke i sportske vrednosti u Aziji (ples u Tajlandu, borilački sportovi, samurajski običaji, sumo borbe i sl.). • Imenuje neke od poznatih svjetskih kulturno-historijskih građevina u Aziji (Kineski zid u Kini, mauzolej Tadž Mahal u Indiji i sl.) i identifikuje u kojim se državama nalaze. • Imenuje najveće gradove u Aziji, identifikuje u kojim se državama nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti. • Imenuje regione na koje je Azija podeljena i uz pomoć geografske karte opisuje njihovo prostiranje i identifikuje države koje pripadaju svakom regionu. • Imenuje najpoznatije turističke centre u Aziji, identifikuje u kojoj se državi nalaze i pokazuje ih na geografskoj karti. • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Kine (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi i sl.). • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Indije (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi i sl.). • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Turske (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi i sl.). • Opisuje uz pomoć geografske karte osnovne geografske karakteristike Japana (geografski položaj, granice, veličina, razuđenost obale, reljef, klima, hidrografija, stanovništvo, veći gradovi, najznačajnija turistička mjesta, državno uređenje, prirodni resursi i sl.).
Primeri aktivnosti	

- Učenici, podijeljeni u male grupe/parove, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju granice Azije i koliku površinu ona zauzima. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je drugim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju svi zajedno vode diskusiju o veličini i geografskom položaju Azije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju razuđenost obale Azije. Svaka grupa istražuje različit region: veća ostrva (i kojim državama pripadaju), poluostrva (koje se države nalaze na njima) i zalive. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je ostalim grupama i pokazuje na geografskoj karti, dok ostale grupe postavljaju po jedno pitanje u vezi sa regionom koji je prezentovan. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka koji regionu Azije se odlikuju najvećom razuđenošću obale.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, realizuju aktivnost „Putovanje kroz moreuze Azije“. Svaka grupa izvlači jedan papirić sa imenom moreuza koji treba da istražuje, odnosno da „putuje“ kroz njega, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz moreuz (koja mora povezuje, gdje se nalazi, veličina, značaj i sl.) i predstavlja je ostalim grupama. Na kraju svi zajedno vode diskusiju o važnosti moreuza i o tome koji od njih ima najveći strateški značaj za azijski kontinent.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, realizuju aktivnost „Planinsko istraživanje Azije“. Svaka grupa dobija zadatak da istražuje, koristeći internet i ilustrovani materijal, određeni planinski masiv (najviši vrh, dužina, geografska lokacija, države kroz koje se prostire i sl.), niziju i visoravan. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je drugim grupama i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju svi zajedno vode diskusiju i dolaze do zaključka koja je najveća i najznačajnija planina u Aziji i kakav je njen utjecaj na razvoj regiona
- Učenici, podijeljeni u male grupe, realizuju aktivnost „Putovanje kroz pustinju“. Svaka grupa izvlači jedan papirić sa imenom pustinje koju treba da istražuje, odnosno da „putuje“ kroz nju, koristeći internet i ilustrovani materijal. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju o svom „putovanju“ kroz pustinju (lokacija, veličina, temperatura, padavine i sl.) i predstavlja je ostalima. Na kraju se upoređuju karakteristike azijskih pustinja.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, koristeći internet i ilustrovani materijal, istražuju klimu Azije. Svaka grupa dobija zadatak da istraži određeni klimatski činitelj (blizina mora i okeana, reljef i sl.) i karakteristike određenog klimatskog tipa (rasprostranjenje, temperatura, padavine, biljni i životinjski svet). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je ostalima. Na kraju se vodi diskusija o utjecaju klime na način života ljudi u različitim delovima Azije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju okeane, mora, rijeke i jezera u Aziji. Svaka grupa dobija zadatak da istražuje na koja mora i okeane Azija izlazi, karakteristike većih reka (dužina, kroz koje države protiču, gdje se ulivaju, kom slivu pripadaju) i karakteristike većih jezera (veličina, država u kojoj se nalaze, rijeke koje se ulivaju ili izviru). Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je i pokazuje na geografskoj karti. Na kraju se radi kviz i diskusija o najvažnijim hidrografskim objektima Azije.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju prirodna bogatstva Azije (nafta, ugljen, prirodni gas, gvozdена ruda, šume, hidroenergija). Svaka grupa radi na jednom resursu i regionu gdje je najzastupljeniji. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju, predstavlja je i pokazuje na karti. Na kraju se diskusijom zaključuje koji su najznačajniji resursi po regionima i državama.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju podjelu Azije po regionima. Svaka grupa obrađuje različit region (države, površina, broj stanovnika, najveći grad, gustina naseljenosti, prirodni priraštaj). Svaka grupa pravi tabelu i grafikon, predstavlja rezultate, pa se na kraju diskutuje o ukupnom broju stanovnika, najgušće i najređe naseljenim državama, najvećim državama po površini i broju stanovnika i najvećim gradovima u Aziji.

- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju glavne religije i narode u Aziji. Svaka grupa priprema kratku prezentaciju i predstavlja je. Na kraju se diskutuje o najzastupljenijim religijama i etničkim grupama.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju civilizacijske izume koji potiču iz Azije. Svaka grupa priprema prezentaciju i predstavlja je. Na kraju se vodi diskusija o najvažnijim otkrićima.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju poznate kulturno-istorijske građevine u Aziji (Kineski zid, Tadž Mahal itd.). Svaka grupa istražuje po jednu građevinu, priprema multimedijalnu prezentaciju i predstavlja je. Na kraju se diskutuje o njihovom utjecaju na turizam u zemljama gdje se nalaze.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju najpoznatije turističke centre u Aziji. Svaka grupa radi na jednom regionu (prirodne i kulturne atrakcije, lokacija, poznata mjesta). Svaka grupa priprema multimedijalnu prezentaciju i predstavlja je. Na kraju se diskutuje o značaju turizma po regione i države.
- Učenici, podijeljeni u male grupe, istražuju osnovne geografske karakteristike nekih većih država u Aziji (Kina, Indija, Japan, Turska). Svaka grupa radi za sve države. Priprema se multimedijalna prezentacija, predstavlja i prikazuje na karti. Na kraju se rezultati upoređuju kroz diskusiju.
- Učenici se dijele u grupe koje igraju ulogu turističke agencije i pripremaju reklamni materijal (brošura) za posetu azijskim destinacijama. Navode državu, jezik, valutu, glavni grad, kulturne znamenitosti, hranu i klimu. Brošure sadrže tekst i ilustracije. Na kraju ih međusobno dijele i biraju šta bi najviše voleli da posete kao turisti.
- Svaki učenik individualno popunjava nijemi geografski prikaz Azije po uputstvu nastavnika (države, mora, rijeke, planine i sl.).

INKLUZIVNOST, RODNA RAVNOPRAVNOST/SENZITIVNOST, INTERKULTURNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik obezbjeđuje inkluzivnost kroz uključivanje svih učenika u sve aktivnosti tokom časa. Pritom, omogućava svakom detetu da bude kognitivno i emotivno angažovano kroz korišćenje odgovarajućih metodičkih pristupa (individualizacija, diferencijacija, timski rad, vršnjačka podrška). U radu sa učenicima sa smetnjama u razvoju primjenjuje individualni obrazovni plan (sa prilagođenim rezultatima učenja i standardima za ocjenjivanje) i uvek kada je moguće koristi dodatnu podršku drugih lica (lični i obrazovni asistenti, obrazovni medijatori, tutori volonteri i profesionalci iz škola sa resursnim centrima). Redovno prati sve učenike, posebno one iz osjetljivih grupa, kako bi na vreme identifikovao poteškoće u učenju, podsticao ih i pružao podršku u ostvarivanju ishoda učenja.

U realizaciji aktivnosti nastavnik podjednako tretira i dječake i djevojčice, vodeći računa da im ne dodjeljuje rodno stereotipne uloge. Pri formiranju grupa za rad nastoji da obezbjedi ravnotežu u pogledu pola. Pri izboru dodatnih nastavnih materijala koristi ilustracije i primjere koji su rodno i etnički/kulturno senzitivni i podstiču rodnu ravnopravnost, odnosno promovišu interkulturalizam.

Uvek kada je moguće, nastavnik koristi integraciju tema/sadržaja/pojmova pri planiranju i realizaciji nastave. Integracija omogućava učenicima da uključe perspektive drugih nastavnih predmeta u ono što proučavaju u ovom nastavnom predmetu i da povežu znanja iz različitih oblasti u jednu celinu.

OCJENJIVANJE POSTIGNUĆA UČENIKA

Da bi učenicima omogućio postizanje očekivanih standarda ocjenjivanja, nastavnik kontinuirano prati aktivnosti učenika tokom nastave i učenja i prikuplja informacije o napredovanju svakog učenika. Za učešće u aktivnostima učenici dobijaju povratnu informaciju u kojoj se ukazuje na stepen uspjeha u realizaciji aktivnosti/zadatka i daju se pravci za unapređenje (formativna ocjena). U tu svrhu nastavnik prati i ocjenjuje:

- usmeni odgovori na pitanja nastavnika ili saučenika,
- istraživačke aktivnosti za prikupljanje podataka,
- izrade (multimedijalne prezentacije, poster, brošure i druge vrste prezentacija),
- doprinos radu u malim grupama,
- domaći zadaci i
- odgovore na kvizove i testove.

Po završetku učenja svake teme, učenik dobija brojčanu sumativnu ocjenu za postignute standarde ocjenjivanja. Sumativna ocjena se dobija kao kombinacija rezultata postignutog na testu znanja u kombinaciji sa ocjenom napretka utvrđenom kroz različite tehnike formativnog ocjenjivanja. Tokom i na kraju školske godine učenik dobija brojčane ocjene.

